

3. Strategins samstämmighet

3.1. Översikt över åtgärder som säkerställer en konsekvent och samordnad riskhantering

Art. 97.2 e

En konsekvent och samordnad riskhantering

Det finländska jordbruket är förenat med många olika risker som bland annat är kopplade till de naturliga förhållandena till följd av det nordliga läget, en kort växtperiod, en kort period för odlingsåtgärder, lokala väderfenomen, bränder, djur- och växtsjukdomar, sjukdomar som drabbar företagare och arbetstagare, olyckor som drabbar människor och djur, maskiner som går sönder, brister i infrastruktur och tillgänglighet (t.ex. vägar och datakommunikationsförbindelser) samt marknadsföring av insatsvaror och produkter.

Genom att öka jordbrukarnas kunskaper kan man minska verksamhetsriskerna och förbättra riskhanteringsförmågan. Därför satsar man på informationsutbyte, utbildning och rådgivning som rör riskhantering. Via rådgivningen får gårdarna hjälp att kartlägga riskerna och utarbeta riskhanteringsplaner. Dessutom påverkar man indirekt förebyggandet och hanteringen av risker genom ett flertal andra åtgärder inom ramen för CAP-planen. Dessa åtgärder är investeringar i fysisk egendom, miljöersättningar, ersättningar för djurens välbefinnande, ekologisk produktion och samarbete. Genom att bygga ut och förbättra bredbandsinfrastrukturen kan man minska riskerna för den lokala och regionala verksamheten. Snabba och driftsäkra datakommunikationsförbindelser möjliggör övervakning och en effektiv användning av säkerhetsutrustning. Behovet av symmetriska förbindelser har även betonats i samband med olika tjänster på distans (bl.a. video- och ljudförbindelser, gemensamma arbetsplattformar). Hållbarheten inom näringslivet i landsbygdsområdena förbättras genom att man ökar aktörernas miljömedvetenhet och energi- och resurseffektivitet samt satsar på djurens hälsa och välbefinnande.

Nedan beskrivs riskhanteringen enligt riskgrupp.

Bränder och elavbrott

Man strävar efter att förebygga bränder med hjälp av byggbestämmelser som bland annat gäller material, skyddsavstånd och larmsystem.

Husdjursbyggnader som understöds måste ha ett reservkraftssystem så att djurens välbefinnande kan upprätthållas vid elavbrott (ventilation, mjölkning och utfodring måste tryggas). I Finland pågår ett omfattande projekt där elnäten överförs från luftledning till jordkablar, vilket har lett till höjda elpriser men ökad funktionssäkerhet.

Gårdarna tecknar brandförsäkringar, något som även krävs av bankerna för egendom som utgör säkerhet för lån. Lantbruksförsäkringarna omfattar även en avbrottsförsäkring.

Olyckor och förutsättningar att orka

I byggbestämmelserna beaktas eventuella risker som djur och människor kan utsättas för i byggnader. Genom utbildning och rådgivning förbättrar man jordbrukarnas färdigheter att kartlägga olycksriskerna. Olycksfallsförsäkringar ger trygghet om skador uppkommer.

Moderna produktionsbyggnader, maskiner och anordningar som uppfyller de senaste standarderna ökar arbetssäkerheten.

På husdjursgårdar hjälper ett avbytarsystem jordbrukarna att orka. Företagshälsovården för lantbruksbranschen och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt strävar efter att förebygga olyckor och utbrändhet i arbetet med hjälp av rådgivning och sakkunnig styrning. Det är även viktigt med nätverk mellan aktörerna i branschen.

Djur som insjuknar eller dör

Hälso- och sjukvård för produktionsdjur samt investeringar i moderna produktionsenheter främjar djurens hälsa. De planer för djurens välbefinnande som är knutna till ersättningar för djurens välbefinnande inkluderar bland annat åtgärder för sjukdomsbekämpning. Husdjursproducenter kan med hjälp av försäkringar gardera sig mot produktionsförluster som följer av att djur dör eller insjuknar, och tecknandet av sådana försäkringar stöds genom att skatten på försäkringspremier slopas till och med 2027. Med stöd av lagen om djursjukdomar (441/2013) kan ersättning betalas för förluster som uppstår när en djursjukdom som ska övervakas utrotas. Dessutom har svinköttsproducenterna på grund av de ekonomiska förluster som salmonellautbrott orsakar planer på att inrätta en ömsesidig djursjukdomsfond, som skulle kunna stödjas på nationell nivå.

Skördeskador

Såväl skördens kvalitet som kvantitet kan drabbas av skador. En jordmån i gott skick och fungerande vattenhushållning är grundläggande förutsättningar för att odlingen ska lyckas. Riskerna i samband med växtproduktionen kan minskas genom att man odlar flera växtarter, vidtar odlingsåtgärder i rätt tid, beaktar jordarten i odlingstekniken, ser till att bearbetnings- och skördemaskiner är i gott skick och att torkanläggningens kapacitet motsvarar produktionsområdet och skördeutrustningen samt genom att man har ett effektivt system för att torrlägga åkrarna när överflödigt vatten samlas vid snösmältning och rikliga regn. Grundtorrläggning och täckdikning samt byggande av torkanläggningar stöds med offentliga medel. De risker som hotar skördarna kan även minskas med hjälp av växtskydd, ogräsbekämpning samt växt- och sortval. Vid bekämpning av växtskadegörare är det viktigt att säkerställa goda tillväxtförhållanden, vara förutseende och vidta bekämpningsåtgärder i rätt tid. Klimatförändringar och behovet av att förebygga genom att trygga vattentillgången generellt inom jordbruksproduktionen och specifikt för odlingen av specialgrödor är viktiga för att gardera sig mot skördeskador. Med hjälp av olika lösningar för vattenhållning kan man minska de förluster som orsakas av torka. Risken för torka kan även hanteras med hjälp av växtföljder och odlingstekniker som främjar markens struktur. De krav som villkoren innebär och de olika miljöåtgärderna inom CAP syftar till att bevara och förbättra markens kulturtillstånd.

Trots ovannämnda förebyggande åtgärder är den finländska växtproduktionen riskfylld till följd av de nordliga väderförhållandena. Bland annat på grund av den korta växtperioden och de stora variationerna i väderförhållandena samt frost, ösregn, torka och hagel bör jordbrukarna gardera sig mot stora skördeskador med hjälp av skörde försäkringar. Genom att tillfälligt slopa skatten på försäkringspremier vill man främja tecknandet av försäkringar mot skördeskador och marknadsintroduktionen av försäkringar mot växtskadegörare inom primär jordbruksproduktion. Med stöd av växtskyddslagen (1110/2019) kan ersättning i mycket begränsade fall betalas för förluster som uppstått till följd av utrotningsåtgärder som förordnats av en myndighet.

Jordbrukaren måste även i samband med produktionsavtal och verksamhet på terminsmarknaden beakta risken för skördeskador.

Miljörisker

Hantering och upplagring av kemikalier på gårdarna har ökat i takt med att gårdarna vuxit. Stora husdjursenheter måste ha räddningsplaner som beaktar kemikalie- och brandrisker. Användning och upplagring av kemikalier på gårdar är anmälningspliktig verksamhet om mängderna överstiger de värden som anges i statsrådets förordning (855/2012). Utöver den reglering som direkt följer av lagstiftningen reglerar kommunerna genom egna miljöskyddsföreskrifter verksamheten inom det egna området.

Lagring av kemikalier på ett korrekt sätt på platser som är avsedda för ändamålet minskar risken för olyckor och miljöföroreningar och den allmänna säkerheten förbättras. Om kemikalier kommer ut i marken kan de till exempel förorena dricksvattnet i brunnar eller orsaka fiskdöd om de når vattendragen. För att man ska kunna avvärja oljeskador måste gårdarna hantera läckage från oljecisterner på rätt sätt. När det gäller djurstall måste gårdarna ha den kapacitet att lagra stallgödsel och urin över vintersäsongen som miljö tillståndet kräver.

Syftet med de krav som villkoren innebär, de åtgärder som omfattas av miljöersättningar, de produktiva och icke-produktiva miljöinvesteringarna samt åtgärderna inom miljösystemet för direktstöd är att hantera klimat- och miljöriskerna, framför allt genom att förbättra anpassningsförmågan. Även den rådgivning för jordbrukare som finansieras via landsbygdsprogrammet samt olika utbildnings- och informationsprojekt har hantering av klimat- och miljöriskerna som mål.

Översvämningar

I landskapsplanerna har översvämningshotade områden märkts ut, och byggandet i anslutning till dem har begränsats. När bygglov beviljas bedöms placeringen med beaktande av översvämningsrisken. Översvämningskador på bostadsbyggnader ersätts på basis av frivilliga försäkringar. Översvämningar kan dämpas med hjälp av våtmarker och naturenlig vattenbyggnad. Erosion av åkermark förhindras med hjälp av växttäckte vintertid, skyddsremsor och skydds-zoner.

Vattenförvaltningen inom jordbruket främjas genom att man utökar planeringskapaciteten samt finansierar försök med samarbete kring naturenliga dikningssystem och regional planering för hantering av torra. De förändringar i nederbörd och tjälbildning som klimatförändringen medför kräver nya åtgärder inom jordbrukets vattenförvaltning för att man ska kunna hantera de risker som detta medför för produktionen.

Marknadsrisker

Produktionsavtal och terminer minskar de risker som hänför sig till prisfluktuationer. Uppföljning av marknaden och prognostisering förbättrar möjligheterna att styra produktionen mot produkter med stor efterfrågan. Specifikt det åländska livsmedelssystemet är känsligt då råvaruproduktion och förädling är starkt beroende av varandra och minskad tillgång på råvaror drabbar industrin på samma sätt som ett frånfall av en förädlade aktör får stora konsekvenser för lantbruksproduktionen i fråga om avsättning av sina produkter. Genom verksamhet i producentorganisationer kan man bland annat minska marknadsriskerna både vid köp av insatsvaror och försäljning av produkter. En producentorganisation inrättas alltid på initiativ av producenterna. En producentorganisation kan bland annat ha följande mål: produktplanering, förbättring eller bevarande av produkternas kvalitet, höjning av produkternas kommersiella värde, förbättring av saluföringen av produkter, främjande av produkternas åtgång, forskning och experimentell produktion samt utbildningsåtgärder. Genom verksamhet i producentorganisationer kan man även minska marknadsriskerna, både vid köp av insatsvaror och försäljning av produkter.

Förebyggande av inkomstrisker

Direktstöd som är frikopplat från produktionen och kompensationsersättning bidrar till att minska inkomstriskerna, eftersom stödets och ersättningens belopp inte minskar även om skörden blir mindre. Jordbrukarna kan i viss mån minska inkomstvariationerna genom att förlägga inköp och försäljning samt avskrivningar till rätt tidpunkt.

Genom verksamhet inom många branscher och deltidsarbete förbättrar gårdarna hanteringen av inkomstrisker på företags- och individnivå.

Finansieringsrisker

Statsborgen minskar riskerna i samband med finansieringen av investeringar. När det gäller investeringar som stöds krävs det att lönsamhetsberäkningarna inkluderar känslighetsanalyser med vilka man bedömer lönsamhetsförutsättningarna vid olika producentpriser. Stöden minskar behovet av att ta lån och därmed de finansieringsrisker som en höjning av räntenivån medför.

Samarbete, verksamhet inom många branscher och deltid

Samarbete på olika nivåer mellan gårdarna eller via en företagsform (sammanslutning, aktieföretag) förbättrar gårdarnas riskhantering när det gäller kunskaper, förutsättningar att orka, tillgång till kapital, gruppinköp av insatsvaror, gemensam marknadsföring av skörden, maskinkedjor och den korta perioden för odlingsåtgärder. Ökat deltidsarbete och verksamhet inom många branscher via annan företagsverksamhet eller entreprenadtjänster utgör en del av gårdarnas hantering av ekonomiska risker. CAP-planen stöder företagande inom många branscher på landsbygden.

UTKAST